

A Mátrai Tájvédelmi Körzet nyugati felének védett virágos és edényes virágtalan növényei

STANDOVÁR TIBOR

Budapest, ELTE

ABSTRACT: (New data on the occurrence of some protected plants in the western part of Mátra Landscape Protection Area, Hungary) - This paper presents data on 21 protected plant species of the area. For each species the exact code of forest stand of occurrence, a short description of the habitat, an estimate of population size is given.

A Nyugat-Máttra flórájával foglalkozó közleményben (STANDOVÁR 1986) leírtak tükrében ehelyütt a Mátrai Tájvédelmi Körzet területére vonatkozó adatok közlését kezdem meg. Kiemelten fontosnak érzem az elsősorban zoológiai, geológiai, tájképi értékei alapján védetté nyilvánított területeken előforduló védett virágos és edényes virágtalan növények előfordulásait közzétenni.

Ehelyütt a Vásárhelyi István Természetvédelmi szakkör tagjaként, a szakkör fő működési területén észlelt védett növények előfordulásait közlöm. E terület határait az Óvár - Ágasvár - Mátraszentistván - Mátraszentimre - Fallóskút - Mátrakeresztes vonal jelöli ki. Az adatokat erdőrésztlet pontossággal közlöm az 1972-es erdőgazdasági üzemi térkép alapján, mely térkép a Mátrai Tájvédelmi Körzet kijelölésének is alapjául szolgált.

A területen talált 21 védett növényfaj esetében közlöm az erdőrésztlet szerinti előfordulásait (ahol szigorúan védett területre esik azt külön jelölöm), a termőhely rövid jellemzését, valamint az állomány hozzávetőleges nagyságát.

Fontosnak érzem kiemelni, hogy a terület védett montán növényfajainak - *Dryopteris charthusiana*, *Primula elatior*, *Scopolia carniolica* - fennmaradásához elengedhetetlen az előfordulási helyeiken meglévő zárt erdőszerkezet fenntartása. Ezáltal biztosítottá válna más ritka, de nem védett montán növényfaj - pl. *Gymnocarpium dryopteris* - fennmaradása is a területen.

Dryopteris charthusiana (VILL.) H. P. FUCHS: - Mátraszentimre 6B □⁺, ÉNy-i kitettséggű idős bükkösben, illetve a Csörgő-patak mentén patakparti égeresben, 100 tő körüli állomány. - Mátraszentimre 3E □ , egy kis vápa hűvösében megmaradt idős bükkösben, néhány tő. - Nagybátony 24C □ , É-i kitettséggű idősebb bükkösben, néhány 10 tő. - Hasznos 31D, ültetett fenyvesben, 10 tő körüli állomány.

Pulsatilla grandis WENDER: - Fallóskút - Tugár-rét, különböző összetételű hegyi rét foltokban, több ezres állomány. - Mátraszentimre 1-es tagban levő réten néhány 10 tő. - Mátraszentimre 9B □ , a Bárány-kő DNy-i kitettséggű meleg sziklagyep foltjaiban, néhány 10 tő.

Pulsatilla nigricans STORCK: - Fallóskút - Tugár-rét, különböző összetételű hegyi rét foltokban, több ezres állomány.

Adonis vernalis L.: - Mátraszentimre 1-es tagban levő réten, néhány 10 tő.

Sorbus aria transitus: - Nagybátony 17C-D, sziklaerdőben, szálanként. - Hasznos 31C és TN2 határán, valamint Mátraszentimre 2A □ és TN □ határán, meredek sziklás erdőben, szálanként.

Sempervivum hirtum JUST.: - Ágasvár sziklagyepjei (Mátraszentimre 4A □ , Nagybátony 17A □ , 17C), közönséges. - Szamár-kő sziklagyepjei (Mátraszentimre 4B-C □), közönséges - Csóka-kő sziklagyepjei (Mátraszentimre 2 TN □ , Hasznos 31 TN2), közönséges. - Bárány-kő sziklagyepjei (Mátraszentimre 9B □), közönséges.

Daphne mezereum L.: - Mátraszentimre 3E □ , idős csertölgyek tövében, néhány tő. - Mátraszentimre 8C, idős bükkösben, néhány 10 tő. - Mátraszentimre 7G, idős bükkösben, illetve a helyén felnövő fiatalosban, néhány 10 tő. - Mátraszentimre 2C □ , hűvös szurdokerdőben, néhány tő. - Nagybátony 24C □ , idős bükkösben, néhány tő.

□⁺ szigorúan védett terület

- Dictamnus albus L.: - Mátraszentimre 9B □ , DNY-i kitettségű meleg, száraz gye-
ben, néhány 10 tő.
- Gentiana cruciata L.: - Mátraszentimre 2 TN □ , meleg sziklagyepben, 1-2 tő.
- Mátraszentimre 26 II, úde réten, néhány 10 tő. - Fallóskút - Tugár-rét,
különböző összetételű hegyi rét foltokban, néhány 100 tő. - Mátraszent-
istván és Mátraszentimre határában levő réteken, több 100 tő.
- Gentiana pneumonanthe L.: - Fallóskút - Tugár-rét, nedves hegyi lápréten, 100 tő
körüli állomány.
- Gentianella austriaca (A. et J. KERN) DOSTÁL: - Fallóskút - Tugár-rét, különbö-
ző összetételű hegyi rét típusokban, foltokként, néhány 100 tő. - Mátra-
szentimre 26 II, úde réten, néhány 100 tő.
- Scopolia carniolica JACQ.: - Mátraszentimre 6B □ , hűvös sziklai bükkös, szur-
dokerdő, foltokban tömeges.
- Inula helenium L.: - Mátraszentimre 3C □ , idős bükkösbe vágott erdőgazdasági
út mellett, néhány tő.
- Carlina acaulis L.: - Fallóskút - Tugár-rét, különböző összetételű hegyi rét
foltokban, tömeges. - Mátraszentistván és Mátraszentimre határában levő ré-
teken, közönséges.
- Primula elatior (L.) SCHREB.: - Mátraszentimre 6B □ , 6A, patakparti égeresben,
1000 tő körüli állomány.
- Iris pumila L.: - Mátraszentimre 2 TN □ , meleg sziklagyepben, szórványos. -
Mátraszentimre 4B-C □ , meleg sziklagyepben, szórványos. - Mátraszentimre
7 TN, meleg sziklagyepben, szórványos.
- Iris variegata L.: - Fallóskút - Tugár-rét, különböző összetételű hegyi rét folt-
okban tömeges. - Mátraszentimre 7 TN, meleg sziklagyepben, néhány 100 tő.
- Mátraszentimre 4A-D □ , száraz tölgyesekben, illetve sziklagyepekben,
közönséges.
- Iris sibirica L.: - Fallóskút - Tugár-rét, nedves lápréten, 4 nagyobb csomóbar.
- Iris graminea L.: - Mátraszentimre 7G, út melletti nedvesebb réten, néhány tő.
- Orchis morio L.: - Fallóskút - Tugár-rét, különböző összetételű hegyi rét foltok-
ban, néhány 100 tő.
- Traunsteinera globosa (L.) RCHB.: - Mátraszentistván határában levő réten, néhány
100 tő.

IRODALOM:

- SÓÓ, R. - KÁRPÁTI, Z. (1968): Növényhatározó (Tankönyvkiadó, Budapest).
- STANDOVÁR, T. (1986): Néhány védett és ritka növényfaj újabb, a Mátrai Tájvédel-
mi körzet területén kívül eső lelőhelye. Fol. Hist.-nat. Mus. Matr. 11:
11-13.

STANDOVÁR Tibor
ELTE Növényrendszertani
és Ökológiai Intézet
1083 BUDAPEST
Kun Béla tér 2.